

РЕЦЕНЗИЯ

от **акад. проф. Иван Георгиев Иванов, дбн**

относно конкурса за “Професор” в Област на висше образование 4. Природни науки, математика и информатика, Професионално направление 4.3 „Биологически науки“, научна специалност „Молекулярна генетика“

1. Обща част

Конкурсът за “Професор” в Област на висше образование 4. Природни науки, математика и информатика, Професионално направление 4.3 „Биологически науки“, научна специалност „Молекулярна генетика“ е обявен за нуждите на секция „Регулация на генната активност“ при Института по молекулярна биология „Акад. Румен Цанев“, БАН (ИМБ) в ДВ бр. 16 от 10.02.2026 г. Единствен кандидат в конкурса е доц. д-р Галина Симеонова Радева от същата секция. Прегледът на документите показва, че процедурата по разкриване и обявяване на конкурса е спазена, а документите са изготвени съгласно изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение.

2. Кратки биографични данни

Доц. д-р Галина Симеонова Радева е родена на 14.03.1961 г. Тя е възпитаник на Биологическия факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“, който завършва през 1984 г. с магистърска степен по „Молекулярна и функционална биология“, специалност „Обща и промишлена микробиология, с вирусология“. След дипломирането си Г. Радева постъпва на работа в ИМБ, първоначално като специалист-биолог, а впоследствие заема длъжностите н. сътр. III – I ст., и доцент (от 2010 г. досега). Защитава дисертация за ОНС „Доктор“ през 1995 г. Тя има повече от 41 години трудов стаж, придобит изцяло в ИМБ.

По време на своето кариерно развитие доц. Радева е била на специализация в редица световно известни изследователски центрове и лаборатории като: Института по радиохимия в Дрезден; Департамента по биомолекулни науки в Манчестер, Великобритания; Департамента по генетика на University of Bayreuth, Германия; Департамента по приложна химия и микробиология към Университета на Хелзинги, Финландия; Всерусийския институт по микробиология в Санкт Петербург и др. Доц. Радева владее отлично английски, френски и руски, и притежава компютърни умения в достатъчна степен за изпълнение на професионалните си задължения. Тя е била научен ръководител на 2 докторанти и 13 дипломанти. Председател е на Научния съвет на ИМБ-БАН от 2014 г., член е на Научния съвет на ИФРГ-БАН от 2013 г., отговорник е по надзора за безопасна работа с ГМО в ИМБ (от 2014-понастоящем), била е член на Общото събрание на БАН, членува в СУБ, Българското пептидно дружество и др.

3. Научни трудове

3.1. Общ преглед на научните трудове на кандидата

Доц. Галина Радева е автор на общо 61 научни труда от които 46 са в реферирани списания, 9 - в нереферирани и 6 са доклади в пълен текст публикувани в сборници от научни конгреси и конференции. Има 49 участия в национални и международни научни събития. В конкурса за „Професор“ тя участва с 21 научни труда с общ импакт фактор 24.806, които са цитирани общо 210 пъти. Тяхното разпределение по квартали е както следва: Q1 – 5 бр., Q2 – 7 бр., Q3 – 5 бр. и Q4 – 4 бр. В 19 от тези трудове тя е водещ (първи или последен) автор. Тъй като всички публикации съответстват на темата на конкурса, ги приемам за рецензиране, като в

рецензията си ще използвам номерацията предложена от кандидатката в списъка на нейните публикации. Резюметата на докладите, както и цялостната изследователска дейност отразена в статиите извън конкурса ще бъдат взети под внимание при оформянето на крайната ми оценка, но няма да бъдат изрично оценявани.

3.2. Оценка на научните приноси

От представената кратка професионална биография на доц. д-р Галина Радева се вижда, че след студентската скамейка тя се свързва трайно с ИМБ при БАН, където протича цялата ѝ професионална дейност. С помощта на високо разрешителната методология на молекулярната биология и молекулярната генетика тя изследва микробиотата на почви замърсени от токсични индустриални отпадъци.

В тематично отношение представените за конкурса научни трудове могат да се подразделят в три групи: а) *Таксономично разнообразие и състав на микробните съобщества в антропогенно повлияни почви и земеделски земи (B4_1, B4_2, B4_3, B4_6)*; б) *Функционален потенциал на почвените микроорганизми в антропогенно повлияни почви и земеделски земи (B4_3, B4_4, Г7_1, Г7_2, Г7_5, Г7_6, Г8_1)*; в) *Влияние на абиотичните фактори върху разнообразието на микробните съобщества (B4_5, Г7_3, Г7_4, Г7_5, Г7_13, Г7_14)*.

В изследванията на Г. Радева почвите са внимателно подбрани. Те са от районите на големи индустриални предприятия от минната и металургична промишленост, както и от хвостохранилища. Такива са хвостохранилището „Металург“ (Бухово), мина Сливен, мина Сенкос, мина Елешница; почви от района на Златишко - Пирдопската котловина и поречието на река Тополница; КЦМ 2000, гр. Пловдив - замърсени с Cu, Zn, Pb, Cd и As.

а) Приноси на научните трудове от тематична група „а“ (*Таксономично разнообразие и състав на микробните съобщества в антропогенно повлияни почви и земеделски земи*).

Научните приноси на Г. Радева свързани с изучаването на таксономичното разнообразие в микробните съобщества в индустриално замърсени почви са отразени в четири труда (B4-1, B4-2, B4-3, B4-6), които заедно с два други (B4-4 и B4-5) са обособени като група еквивалентна на хабилитационен труд. Три от тези публикации са в квантил Q1 и един в Q3. Във всички трудове доц. Радева е водещ (първи или последен) автор. Прилагайки метода на рДНК базирана таксономия в комбинация с метагеномен анализ, кандидатката изследва бактерии, археи и гъби, и установява, че бактериалните съобщества са доминирани основно от отделите *Proteobacteria*, *Acidobacteria*, *Bacteroidetes* и *Actinomyces*, като разпределението им зависи от степента и дълбочината на замърсяване на почвата. Особено голямо видово разнообразие е установено в почвите от КЦМ 2000, където доминират *Proteobacteria*, *Actinobacteriota*, *Acidobacteriota* и *Firmicutes*. Чрез уелото прилагане на молекулярно генетичния подход известен като „16S rRNA gene retrieval“ в комбинация с търсенето на референтни секвенции от GenBank, Радева успява да идентифицира десетки микроорганизми до ниво вид и дори щам. Заслужават внимание постиженията ѝ свързани с идентифицирането на микромицети (низши гъби). Тя установява, че гъбните съобщества са доминирани от отдел *Ascomycota*, като в силно замърсените почви преобладават класовете *Sordariomycetes*, *Eurotiomycetes* и *Dothideomycetes*, а в по-слабо замърсените - *Pezizomycetes* и *Leotiomycetes*.

б) Приноси на научните трудове от тематична група „б“ (Функционален потенциал на почвените микроорганизми в антропогенно повлияни почви и земеделски земи).

С тази група трудове (В4-3, В4-4, Г7-1, Г7-2, Г7-5, Г7-6, Г8-1) се прави опит за прогноза на възможните функционални пътища на бактериалните съобщества свързани с тяхната устойчивост към тежките метали. При култивируемите хетеротрофни бактерии това се постига чрез изследване на способността им да разграждат различни източници на въглерод, използвайки утвърдената експериментална система Biolog EcoPlate™. Така доц. Радева доказва, че замърсяването с радионуклиди и тежки метали променя функционалните профили на почвените бактериални съобщества, което е съпроводено с намаляване на тяхното биоразнообразие, а това от своя страна отразява метаболитна пластичност, стояща в основата на способността на бактериалните съобщества да компенсират неблагоприятните външни въздействия. За оценка на почвеното здраве в замърсените с радионуклиди и тежки метали почви Г. Радева определя активността на ключови ензими от различни метаболитни пътища (дехидрогеназа, бета глюкозидаза, кисела и алкална фосфатази, арилсулфатаза и уреаза) и доказва негативното влияние на замърсителите върху тяхната активност. Най-чувствителни са дехидрогеназите, бета-глюкозидазата и алкалната фосфатаза.

в) Приноси на научните трудове от тематична група „в“ (Влияние на абиотичните фактори върху разнообразието на микробните съобщества)

В трудовете от тематична група „в“ (В4-5, Г7-3, Г7-4, Г7-5, Г7-13, Г7-14) доц. Радева намира корелация между абиотичните фактори и нивото на замърсяване с тежки метали, както и това, че продължителното замърсяване намалява броя на живите бактерии и понижава активността на дехидрогеназата. Обратно (положително) влияние върху биоразнообразието имат органичните вещества и нитратите. Повишеното биоразнообразие от различни екотипове установено чрез ARDRA е указание за повишена адаптивност на бактериалните съобщества, както и за тяхната устойчивост.

4. Научни проекти

Доц. Галина Радева е участвал в разработването на 14 научни и образователни проекти финансирани от национални (11 бр.) и международни (3 бр.) източници. На 5 от тях тя е била научен ръководител, а на 2 (международни) е била ръководител на българския екип. От 2018 г. до 2025 г. нейните проекти са донесли на ИМБ общо 330 893.75 лв.

5. Спазване на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „Професор“

Справката за съответствие с минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „Професор“ съгласно ЗРАСРБ показва:

- Показатели от група А: 50 т.
- Показатели от група Б: 0 т.
- Показатели от група В: 125 т.
- Показатели от група Г: 278 т.
- Показатели от група Д: 420 т.
- Показатели от група Е: 406 т.
- **ОБЩО: 1279 т.** (при изискуеми 640 т.)

От тези данни е видно, че доц. д-р Галина Радева превъзхожда повече от **два пъти** количествените критерии определени от ЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „Професор“ в Професионално направление 4.3 „Биологични науки“.

Заключение: Анализът на научните приноси и професионални качества на доц. Д-р Галина Радева показва, че тя е изтъкнат изследовател в областта на микробната молекулярна генетика и биология. Тя е една от малкото специалисти профилирани в изследването на микробното биоразнообразие в индустриално замърсени почви и оценка на техния регенеративен потенциал. Тя е автор на 61 научни труда с общ ИФ 44.347. За участие в настоящия конкурс е представила 21 труда с общ ИФ 24.8, които са цитирани 210 пъти. От представените по-горе данни е видно, че доц. д-р Галина Радева превъзхожда повече от два пъти количествените критерии определени от ЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „Професор“ в Професионално направление 4.3 „Биологични науки“ и аз убедено препоръчам на уважаемото Научно жури назначено да проведе настоящия конкурс, да гласува за неговото присъждане.

София, 25.05.2026 г.

Рецензент:

/Акад. Иван Иванов/